

Цифрова економіка формує екосистемний підхід до розвитку, який передбачає інтеграцію бізнесу, науки, освіти та інновацій у єдиний цифровий простір. Важливу роль у цьому відіграють відкриті дані, блокчейн, штучний інтелект і Big Data, які забезпечують прозорість процесів, оптимізацію ресурсів і створення нової цінності у сфері знань.

Отже, цифровізація – це не лише технологічна модернізація, а нова парадигма суспільного розвитку, що трансформує цінності, інститути та моделі поведінки, формуючи основу інноваційного типу економіки, підвищуючи якість життя та забезпечуючи сталий розвиток. Рівень цифрової компетентності громадян визначає здатність суспільства адаптуватися до змін і використовувати переваги технологій на благо людини. Етична відповідальність, інформаційна безпека та розвиток цифрової культури стають необхідними умовами гармонійного цифрового майбутнього. Подальші перспективи полягають у поглибленні цифрової трансформації всіх сфер суспільства, розбудові інклюзивного та безпечного цифрового простору, який поєднує технологічний прогрес із гуманістичними цінностями та соціальною відповідальністю.

Список використаних джерел:

7. Панасюк В. М. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні. *Інтелект XXI*. 2020. № 21. С. 160-165.
8. Бродовська О. Г., Драпак Т. І., Дегтярьов Д. С. Концепції, тренди і ризики цифровізації при формуванні цифрового суспільства. *Держава і регіон*. 2024. № 1(31). С. 6-9.
9. Якушко І. Сутність та особливості цифрової трансформації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. №4(28). С. 75-82.
10. Дуляба Н. Роль цифровізації у розвитку 4D-Індустрії. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2(53). URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-79>
11. Міхровська М. С. Цифровізація – нова ера. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 6 (47). С. 110-114.
12. Шевченко І. О. Стратегія розвитку цифрової економіки в умовах глобалізації. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2022. № 6(11). С. 79-86.

Руднєвська Я.М.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка МПІ-2 «Економіка»

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ДОСВІДІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Новітня економіка диктує правила цифрової трансформації, це охоплює виробничі процеси, форми, комунікації та, власне, управління бізнесом. Інтелектуальна власність формує для бізнесу вартість та конкурентні переваги. Якщо порівнювати «традиційну» економіку, де основними факторами були праця, капітал, матеріальні активи та цифрову економіку, де ключове значення мають саме ідеї, авторський контент бізнесу, унікальні технологічні рішення, цікавий дизайн продукту та саме позиціонування бренду (репутація), ми можемо побачити, що цифрова економіка стає основою для створення інноваційних продуктів.

Цифрова економіка змістила фокус бізнесів із виробництва матеріальних продуктів на створення нематеріальних ідей, які будуть приносити більше прибутку. Як приклад, хочу розглянути компанії: Google, Meta, Microsoft. Спільне між цими трьома компаніями те, що вони всі мають у своїй структурі більше вісімдесяти відсотків нематеріальних ідей. До нематеріальних ідей можна віднести патенти, авторські права на програмні продукти та дизайн інтерфейсів. Можна також згадати компанію OpenAI вартість якої визначається не матеріальним виробництвом, а моделями штучного інтелекту, механізмами трансферу

технологій та командою розробників.

Цифрова економіка спрямована на те, щоб розширити території, де можна пропонувати свій продукт, але щоб це не збільшувало витрати на виробництво, а програмне забезпечення (ПЗ) або цифровий контент може вироблятися без зупинок та майже з нульовою собівартістю. Тепер, у зв'язку з вищенаписаним, переходимо до того, що з розвитком цифрової економіки, гостро постає запитання щодо захисту інтелектуальної власності, адже відсутність контролю над правами призведе до втрати прибутку та конкурентних позицій компаній. Цифрове середовище посилює ризики: піратський контент, який стрімко шириться мережею, нелегальні копії програм, алгоритми без ліцензій, копіювання торговельних марок у різних маркетплейсах та соціальних мережах.

У країнах із розвинутою цифровою економікою держава формує інституційне середовище, яке дозволяє бізнесу ефективно захищати інтелектуальні активи. Почнемо розгляд із США, де існує патентне відомство (USPO) та практика венчурного фінансування, що забезпечує швидке виведення інновацій на ринок (приклад - ліцензування ПЗ MICROSOFT, що дозволило компанії отримувати прибуток не тільки від виробництва пристроїв, а і від права користування продуктом). Продовжимо ми розглядом досвіду Європейського Союзу (ЄС), де існує Європейське патентне відомство (EPO) та система єдиного цифрового ринку (приклад - ЄС ухвалив законодавство щодо регулювання штучного інтелекту (ШІ), що визначає авторські права на алгоритмічні моделі). Також, роздивимось досвід Азії, а саме Японії та Південної Кореї, де існують патентні кластери - регіональні центри, де університети, корпорації та стартапи створюють спільні технології (приклад - саме такі кластери допомогли з'явитись компаніям Samsung та Hyundai). З досвіду інших країн ми можемо зробити висновок, що комерціалізація інтелектуальної власності здійснюється через ліцензійні угоди, продаж патентів та створення кластерів, де всі можуть ділитись своїми ідеями та знаннями.

Говорячи про досвід і приклади інших країн, ми не можемо не згадати і про Україну, адже протягом останніх років Україна формує конкурентоспроможне цифрове середовище (досвід проживання закордоном допоміг в цьому впевнитись), варто згадати про програму «Дія.City», яка дає податкові привілеї для ІТ та розвиток і підтримку стартапів (приклади - Ajax System, які розширились на 169+ країн світу та патентують власні сенсорні технології, MacPaw, що створює продукти з фокусом на дизайн, авторські права та інтерфейси). Але, разом із позитивною стороною, завжди є і інший бік монети, а саме нерозвинена культура захисту інтелектуальної власності у бізнесів, а також обмежені інвестиції у наукові розробки.

У висновку хочу написати про те, що інтелектуальна власність є центральним елементом цифрової економіки, досвід інших країн доводить, що ефективна охорона інтелектуальної власності стимулює інновації, розширює доступ до міжнародних ринків та забезпечує збільшення капіталізації компанії.

Список використаних джерел:

1. World Intellectual Property Organization (WIPO). World Intellectual Property Indicators 2023.
2. OECD (2022). Digital Innovation and Economic Growth Report.
3. USPTO. Patent Statistics Reports Center, 2023.
4. European Patent Office (EPO). Annual Patent Index 2023.
5. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum, 2017.
6. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційні матеріали щодо «Дія.City», 2022–2024.
7. Герасименко О. Цифровізація економіки та трансформація бізнес-моделей. — КНЕУ, 2020.